

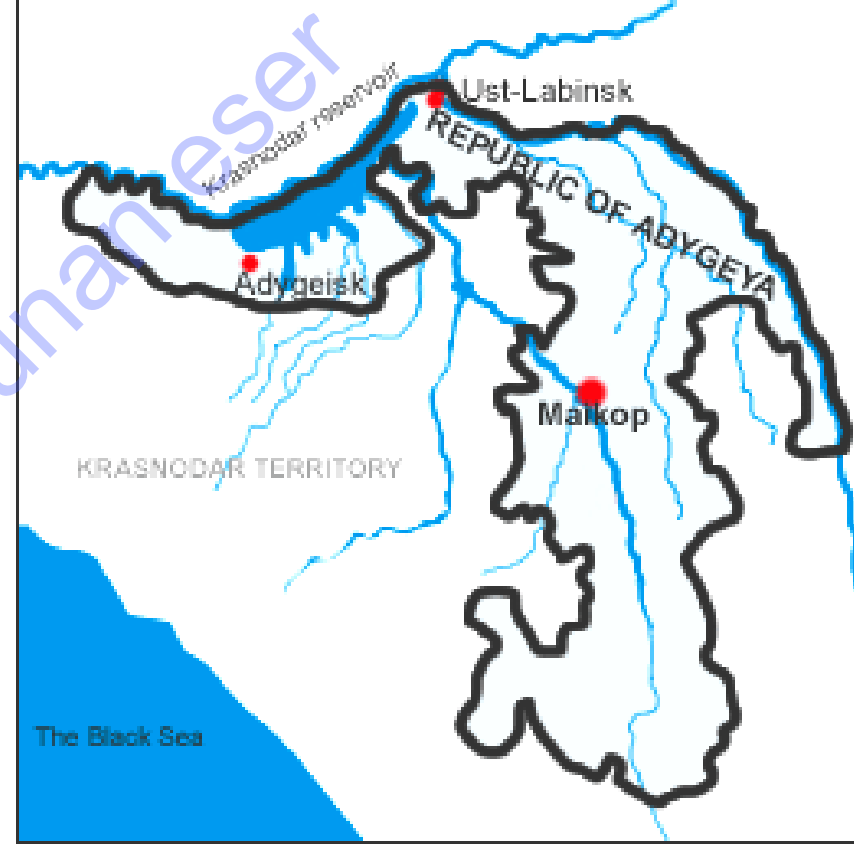
MAYKOP KÜLTÜRÜ

Telif hakkı korunan eser

Maykop kùltürü gelişmiş evresi Sümer ve Alaca Höyük kral mezarları ile çağdaştır.

Bu paralelliklere göre **Maykop Kültürü** Orta Kalkolitik-ETÇ III aralığına tarihlenir.

Mezarlarda inhumasyon gömme karşımıza çıkar.

MÖ 5. binyılın mezarları ve yerleşimleri Kuzey Kafkasya'da, Kuzey ve Batı Karadeniz bölgesindeki çağdaş arkeolojik komplekslerle ilgili olan yerel kültürün maddi kalıntılarını oluşturur. Yine de, görüldüğü gibi aniden, MÖ 4. binyılın ortalarında, kökeni hala belirsiz olan bir “yüksek kültür” ile değişir.

Bu arkeolojik kültür adını Büyük Maikop kurganından alır. Yerel ön tipleri olmayan ve Balkan-Anadolu Kalkolitik Çağı geleneğine ait olmayan yenilikler gösterir. Rus araştırmacıların tercih ettiği teori, “Uruk yayılımı” ile bağlantılı olarak sıkça bahsedilen, Suriye-Anadolu bölgesinden kaynaklanan güneyden bir göç. Bununla birlikte, Maikop ve Suriye-Anadolu arasındaki bağlantı konusunda ciddi şüpheler vardır. Kuzey Kafkasya'daki yabancı nesnelere, Fırat ve Dicle'nin üst kısımlarına ya da Mezopotamya'daki yerleşimlerle hiçbir bağlantı olmadığını, ancak İran platosu ve Güney Orta Asya ile bağları olduğu görülüyor. Güneybatı Hazar Denizi'ndeki son zamanlarda yapılan kazılar, “Doğu” ve kıta Avrupası arasındaki etkileşimler bir yandan, yavaş yavaş belirgin hale geliyor. Mezopotamya'nın çok ötesine uzanan, M.Ö. 4. binyılın başlarında devasa bir etkileşim alanının geliştiğini gösterir.

- Maykop, (M.Ö.ca. 3700-2500) Rusya'da bulunan büyük bir Tunç Çağı kültürüdür. Adigey Cumhuriyeti (başkenti Maykop)tinde Kuban Nehri vadisindedir. Kültür, orada bulunan bir kraliyet mezarından adını alır. Maykop Barrow ilk kez 1897 yılında keşfedildi. Mezar uygulamaları inhumasyon ve genellikle bir çukurda, bazen taş kaplı bir kurgan ile olabilir. Maykop kurganında, altın ve gümüş eserler son derece zengin; ve hatta zamanı için alışılmadıdır. Maykop kültüründe ayrıca en eski tekerleğin bulunduğu kabul edilmektedir.

MAYKOP KÜLTÜRÜ KRONOLOJİ

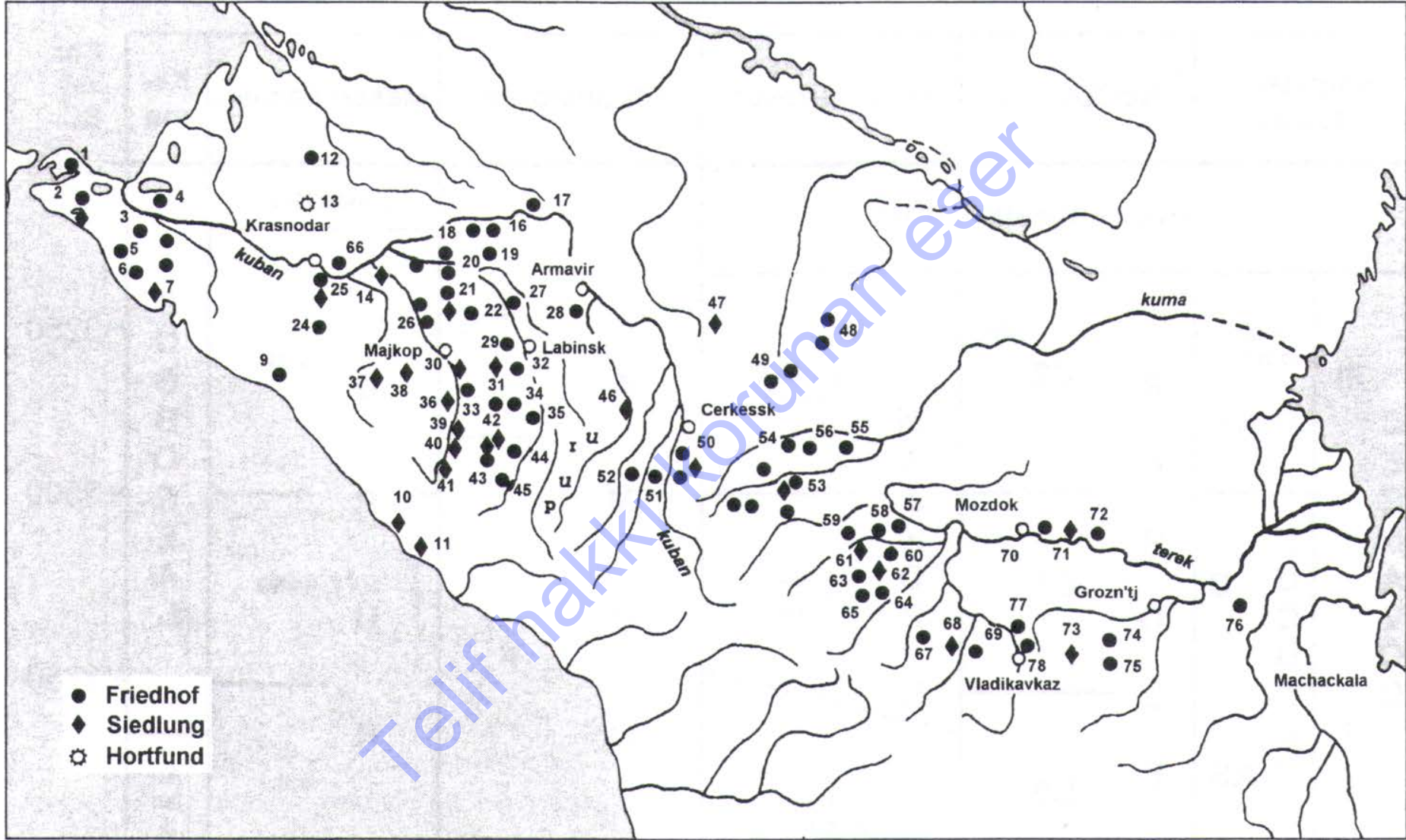
Proto Maykop Kültürü	M.Ö. 4000- 3750
Erken Maykop Kültürü	M.Ö. 3750- 3500
Geç Maykop Kültürü	M.Ö. 3500- 3250
Çukur Mezar Kültürü	M.Ö. 3250-2500

Telif hakkı korunmuş eser

Telif hakkı korunan eser

MAYKOP KÜLTÜRÜ MEZAR, YERLEŞİM, HAZİNE BULUNTUSU DAĞILIM HARİTASI

Kuzeybatı'daki Taman Yarımadası'ndan Güneydoğu'daki Dağıstan'a kadar Kuzey Kafkasya'nın önemli bölgelerine yayılmıştır. Bu kültürün en parlak döneminde **demir dışındaki tüm metallerin işlendiği anlaşılmaktadır.**

Maikop kültürüne eş zamanlı kültürler; Kafkasya ve Doğu Anadolu'ya uzanan Kura-Aras kültürü (M.Ö. 3500-2200) ile kuzey ve batısında benzer olan Yamna kültürü ve hemen kuzeyde Novotitorovka kültürüdür (3300-2700).

Petersburg Üniversitesi Doğu Dilleri Fakültesi'nde Profesör olan Nikolay Ivanoviç Veselovskij (1848-1918), İmparatorluk Arkeoloji Komisyonu'nun en önemli üyelerinden biriydi. 19. yüzyılda yaptığı araştırma sırasında 1894-1917 yılları arasında Kuban bölgesi'nde Veselovskij 500'den fazla kurganı inceledi. Bu kazıların önemli bir amacı, Saint Petersburg'daki İmparatorluk Koleksiyonu için yüksek kaliteli sanat eserlerinin bulunmasıdır. Veselovskij, arkeolojik bulguların acımasız çıkarılmasını reddetti ve bağlamlarının dokümantasyonuna büyük değer verdi. Çalışmalar sırasında araştırma, tasvir, eskizler ve çizimler kazı dokümantasyonunun bir parçasıydı ve stratigrafik gözlemler (örneğin, ilk mezarlar ve mezarlar arasındaki ayırım) kaydedildi.

1897 yazında, halkın kil çıkarmak için kullandığı ve giderek tahrip olan Maikop kasabasında çok büyük bir kurganda kazılar yapıldı. Veselovskij, Kurgan'ın merkezindeki mezar odasının yağmalanmasından korkuyordu. Kazılar yaklaşık bir ay sürdü.

1897 yazında kazıldı ve Veselovskij, yalnızca mezar odasının kazılması sırasında tuttuğu raporu hazırladı. Ne yazık ki, Maikop'taki eserler için ayrıntılı bir kazı belgesi bulunmuyor, Veselovskij arşiv için sadece kısa bir kazı raporu sundu.

İmparatorluk Arkeoloji Komisyonu (OAK) bir rapor yayınladı. Arşiv raporu, hafiri tarafından elle çizilmiş iki eskiz içeren mezarın, OAK'taki raporunda bütün önemli bulgularını haritalarken, gerçek bir plan vermekten kaçınmıştır.

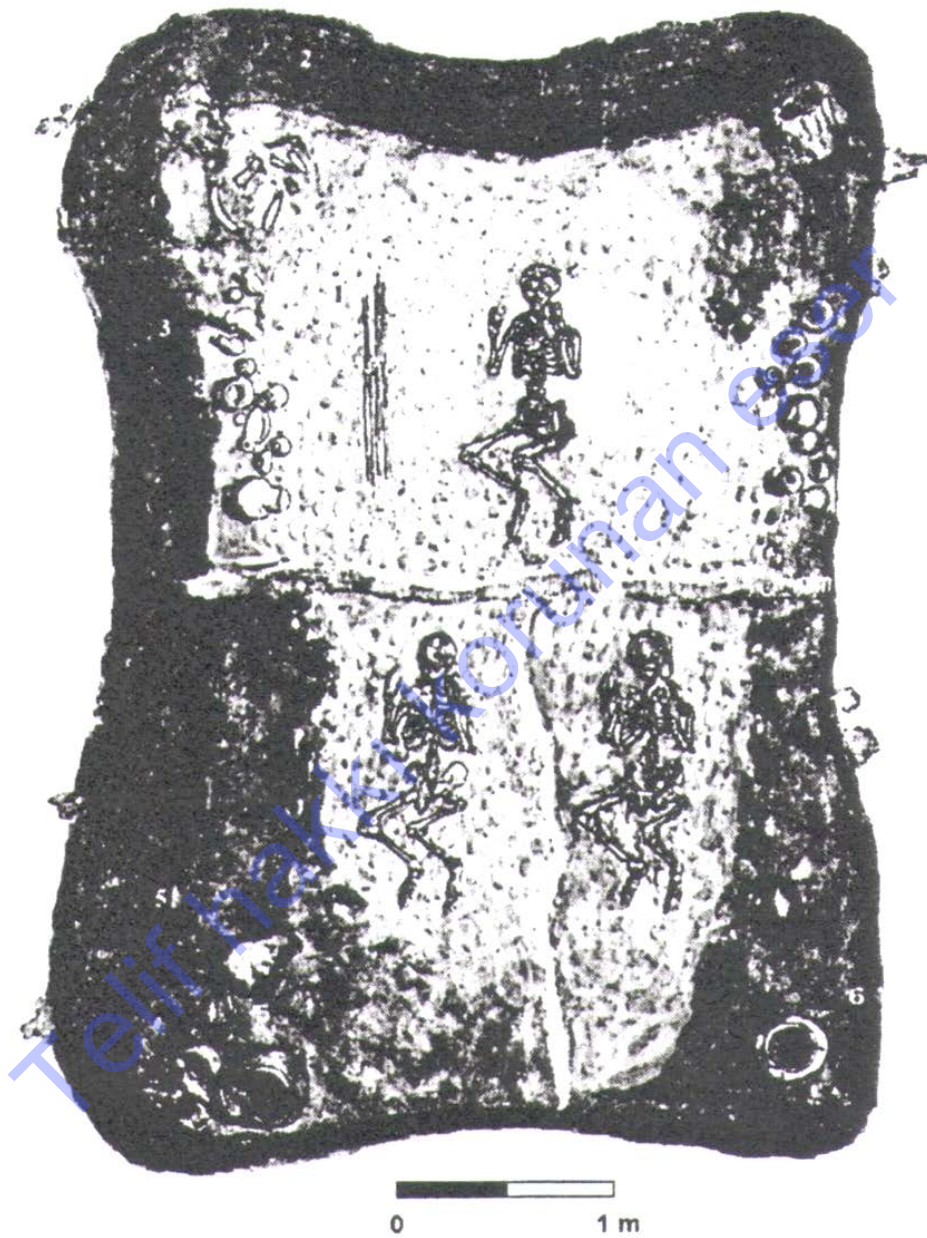

Abb. 4 Zentralgrab in Majkop (nach Farmakovskij 1914).

**MAYKOP kurganı, Kuzey
Kafkasya.**

Telif hakki korunan eser

- Adyge, Kuban deltasında, Rusya'da, Maykop yakınlarındaki Maykop Kurganı (Maykop) «Bereketli kurgan», Kuzey Kafkasya Erken Bronz Çağı Maykop kültürüne adını vermiştir. M.Ö. 3. Bine tarihlenen kurgan, yaklaşık 35 m yükseklikte ve yaklaşık 200 m. çapındadır. İki mezarda 67 adet eser bulunmuştur. Merkezi mezarda zengin ölü hediyeleriyle birlikte gümüş ve altın boğa figürleri bulunmuştur.

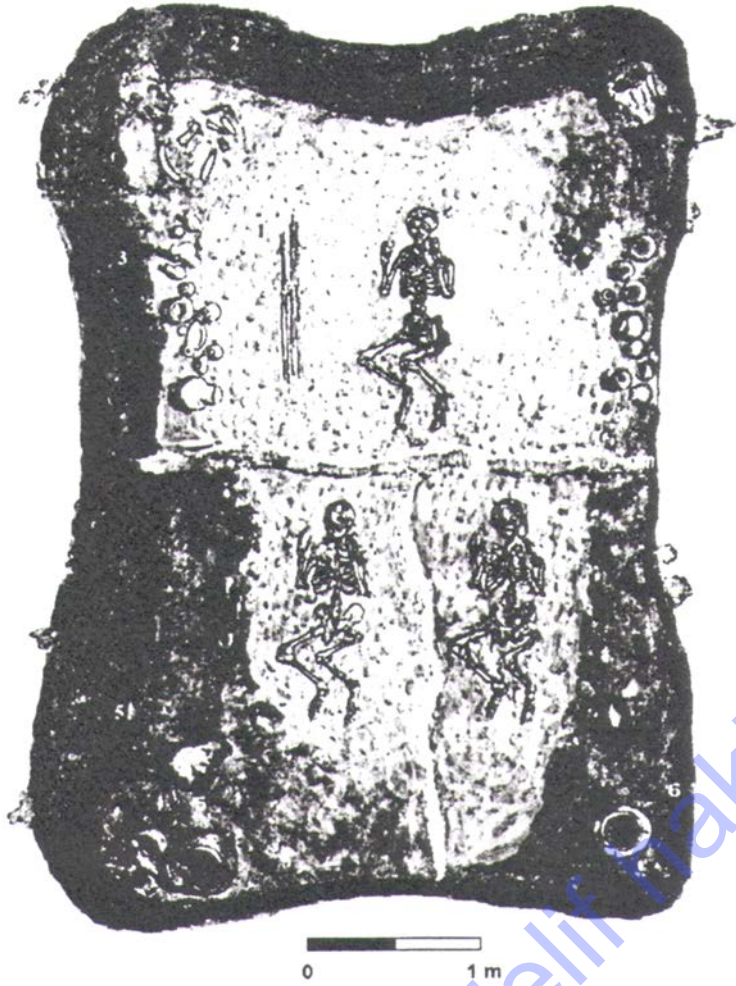

Abb. 4 Zentralgrab in Majkop (nach Farmakovskij 1914).

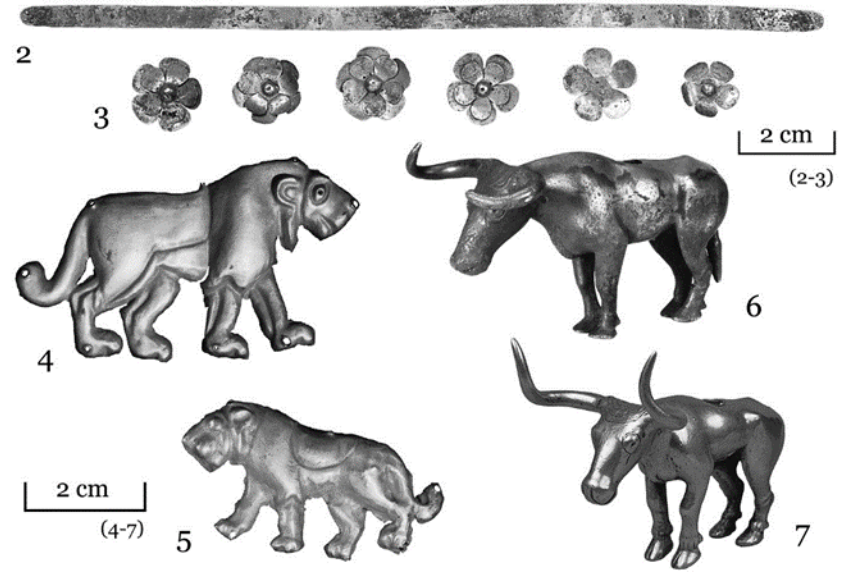
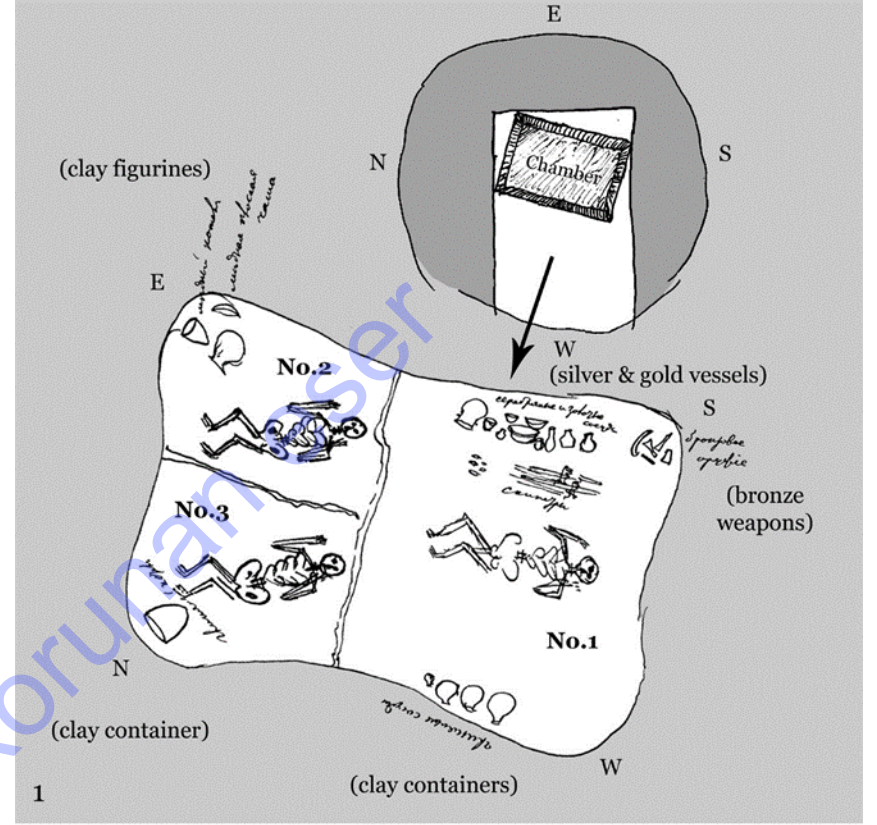
Neredeyse otuz beş metre yüksekliğindeki toprakla örtülmüş, on yedi metre büyüklüğünde, ahşap duvarlı ve nehir taşlarıyla döşenmiş büyük bir mezar odasıydı. Tahta bölümler ile mezar üç bölüme ayrılmıştır: ana mezar yani en büyüğü güney kısımdaydı. Kırmızı renkle boyanmış iskeletin bacakları bükülmüş olarak yatıyordu ve üzerinde büyük miktarlarda altın ve gümüş mezar hediyesi vardı.

- Maykop kültürüne ait günümüzde Adige Cumhuriyeti'nin başkenti Maykop kenti sınırlarında bulunan Maykop Kurganında bulunan altın boğa, aslan ve halkalar tören çadırının üzerine dikilmiş olmalıdır.

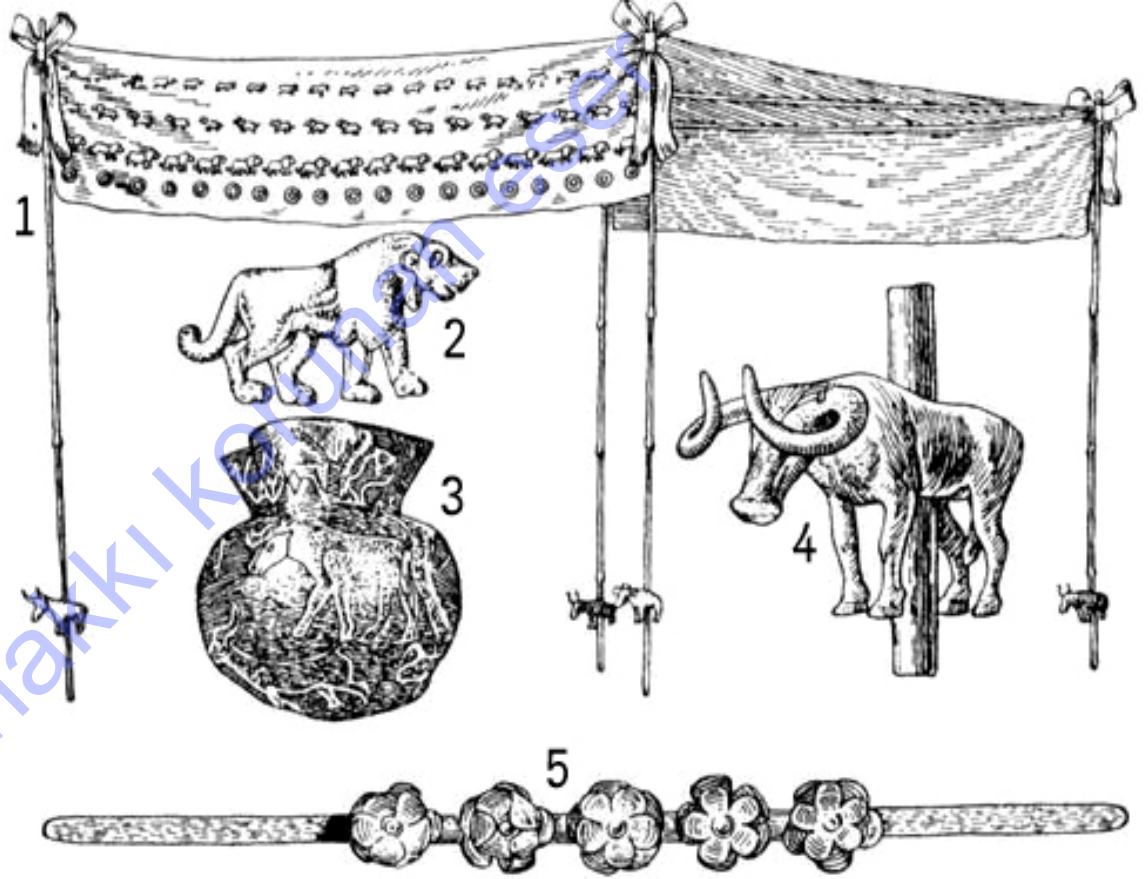

Maikop soylu mezarı:

1. Büyük mezarın orijinal planı;
2. altın diadem;
3. altın rozetler;
- 4-5 altın aslan aplike parçaları;
6. gümüş ve
7. altın boğa figürinleri

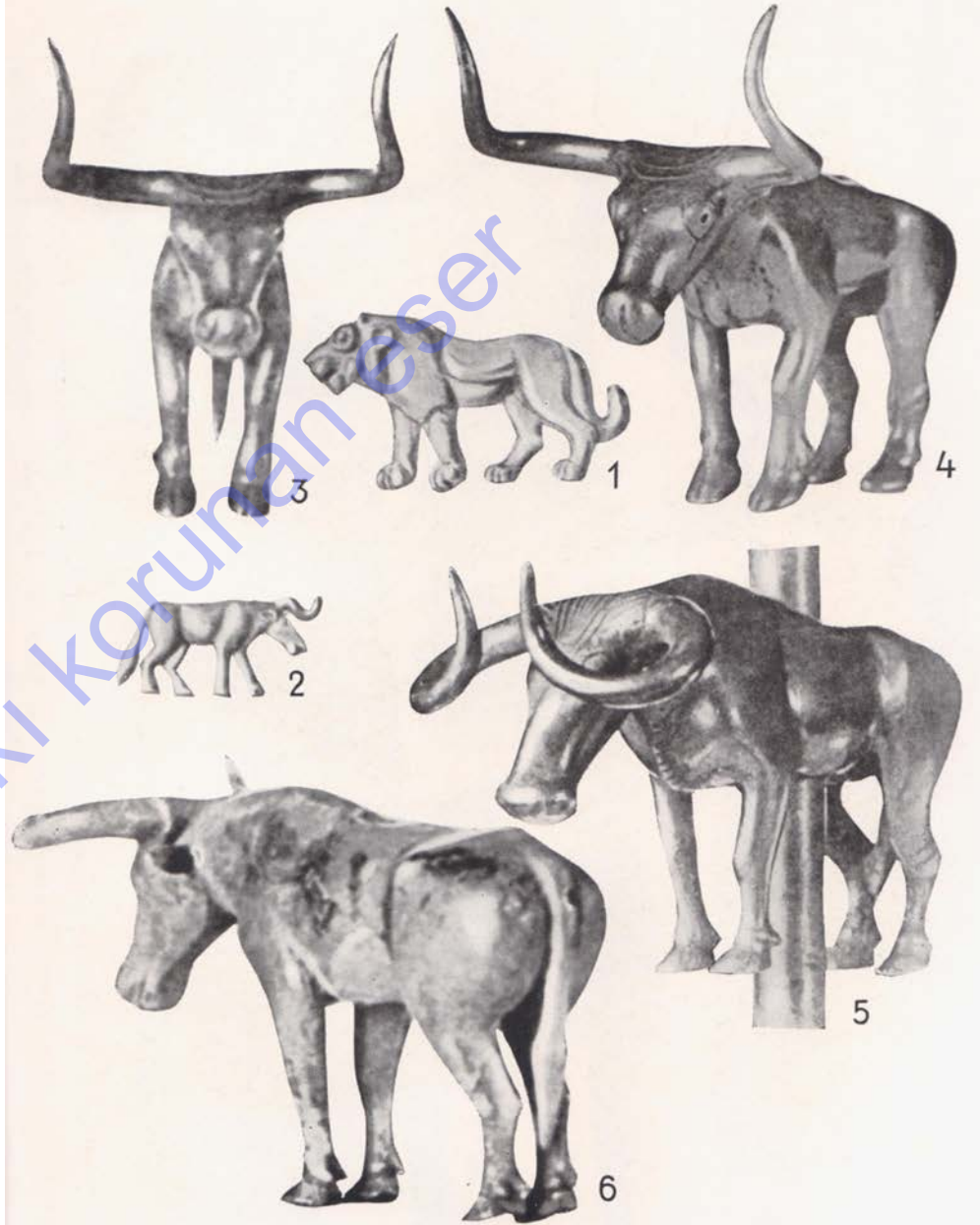

- Maykop buluntuları
- 1 - Cenaze kanopi (yeniden yapılanma),
- 2 - Aslan şeklinde altın plak,
- 3 - peyzaj ve hayvanların tasvir edildiği gümüş vazo,
- 4- gümüş döküm boğa,
- 5 - altın diadem.

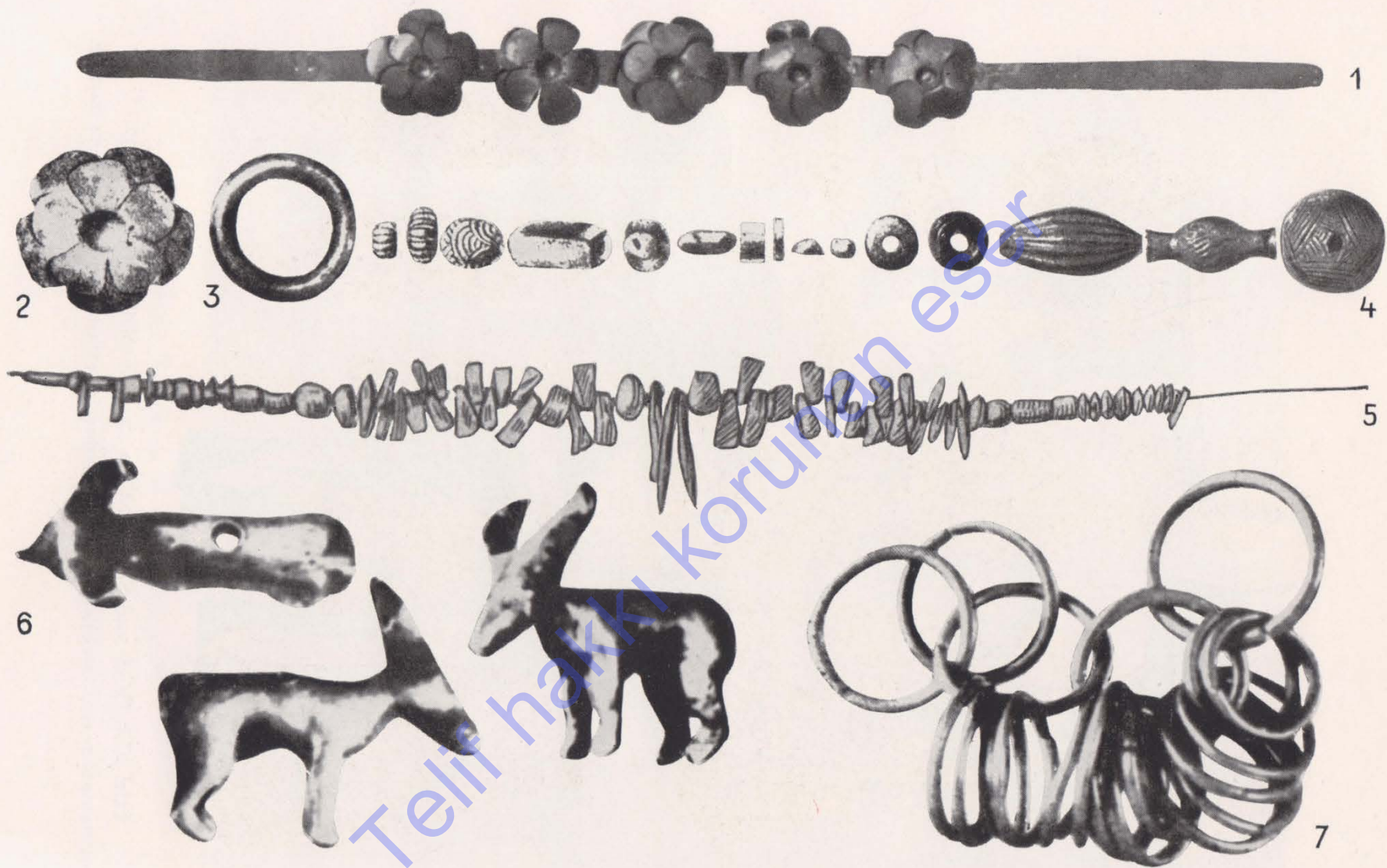

Bunların arasında çift rozet, altın, lapis lazuli, turkuaz ve akik boncuklardan oluşan bir kolye ve iki altın diadem ve masif altın telden baş süsü vardı.

Mezar sahibi erkek çok sayıda altın levha ile süslenmiş bir gölgelik altına yerleştirilmişti: otuz sekizi halka şeklinde, altmış sekizi aslan ve on dokuzunu boğalar temsil ediyordu. Dört altın ve gümüş direk bu kanopi için destek olarak tanımlanmıştır ve her biri altın ya da gümüş boğalarla sona ermiştir.

Tafel XLI. Gold- und Silberplastiken aus dem Maikop-Kurgan, 9/10.
1, 2 ausgestanzte Stier- und Löwenfigur aus Gold, 3–5 massivgoldene Stierfiguren, 6 massivsilberne Stierfigur.

Tafel XLII. Grabbeigaben aus dem Maikop-Kurgan (1–4) 2–4, 9/10. Schatz von Staromyšastovskaja (5–7), 5 1/1, 6, 7 2/1.
 1 Golddiadem, 29,6 cm lang, 2 goldene Diademrosette, 3 Goldring, 4 Perlen aus Türkis, Karneol und Gold, 5 Karneolperlen, 6 massivsilberne Ziegenfigur,
 7 Goldringe.

Altın ve gümüş boğa heykelciği, Maykop.
North Caucasus, Maikop Burial Mound
3rd millenium BC, Gold ,H 6 cm

Çakmaktaşı ok uçları ve iskeletin dizlerinin etrafına yerleştirilmiş bir çakmaktaşı bıçak ve odanın çeşitli yerlerinde çok sayıda alet ve silah bulundu; güneydoğu köşesinde, örneğin, bazıları bakırdan yapılmış: baltalar, keski ve tepeye tutturulmuş bir kıvrık bıçağı olan bir hançer ile gümüş iğne.

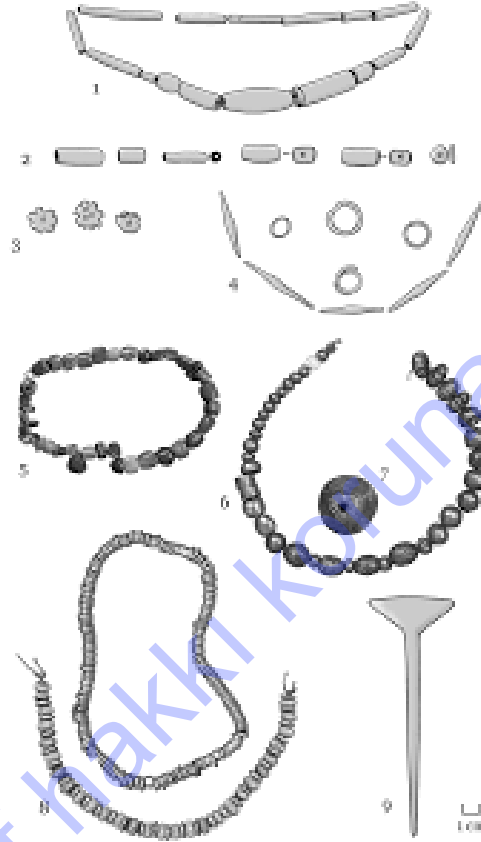
Maykop Kurganından taş toplar ve taştan sap delikli çekiç balta, M.Ö. 3. Bin

Tafel XLIII. Grabbeigaben aus dem Maikop-Kurgan (1–4) und aus dem Kurgan II von Kostromskaja (5–9).

1 querschneidige Kupferaxt, 1/2, 2 kreuzschneidige Kupferaxt, 1/2, 3, 4 geometrische Feuersteinpfeilspitzen, 1/1, 5, 6 Flachbeile, 1/2, 7 Lanzen Spitze, 1/2, 8, 9 Feuersteinpfeilspitzen, 1/1.

Maikop ss eşyaları: 5- 8
Maikop kurganından diđerleri
farklı kurganlardan.

122 adet çeşitli tiplerde
altın boncuklar, M.Ö. 4.
Bin sonu, Maikop Kültürü,
Kuban Bölgesi

Telif hakkı korunan eser

Oltu taşı altın
çerçeveseli kolye tanesi,
M.Ö. 3. Bin Maikop
Kurganı

İki adet gümüşten üzerinde tasvirler olan vazo dikkat çekicidir. Birinin kenarında, iki ağaç arasında duran bir hayvan ile bir dağ silsilesi tasvir edilmiştir; kabın gövdesinde, bir göl veya denizi temsil eden bir daireye giren iki nehir; aynı zamanda diğer kabın üzerinde iki boğa, bir at, sırtında bir yırtıcı kuş bulunan bir aslan, bir yaban domuzu, bir antilop ve bir dağ koyunu vardır.

Telif hakkı korunmamıştır

Gümüş tasvirli kaplardan
birisi, Maikop Kurganı

1

2

Tafel XLVIII. Zweites gravürengeschmücktes Silbergefäß aus Maikop.
1 aufgerollte Gravüre, 24 cm breit, 2 verschiedene Ansichten des Gefäßes, 11 cm hoch.

Telif hakkı korunan eser

Fig. 81. Drawing of catalogue number 192 showing incised decoration.

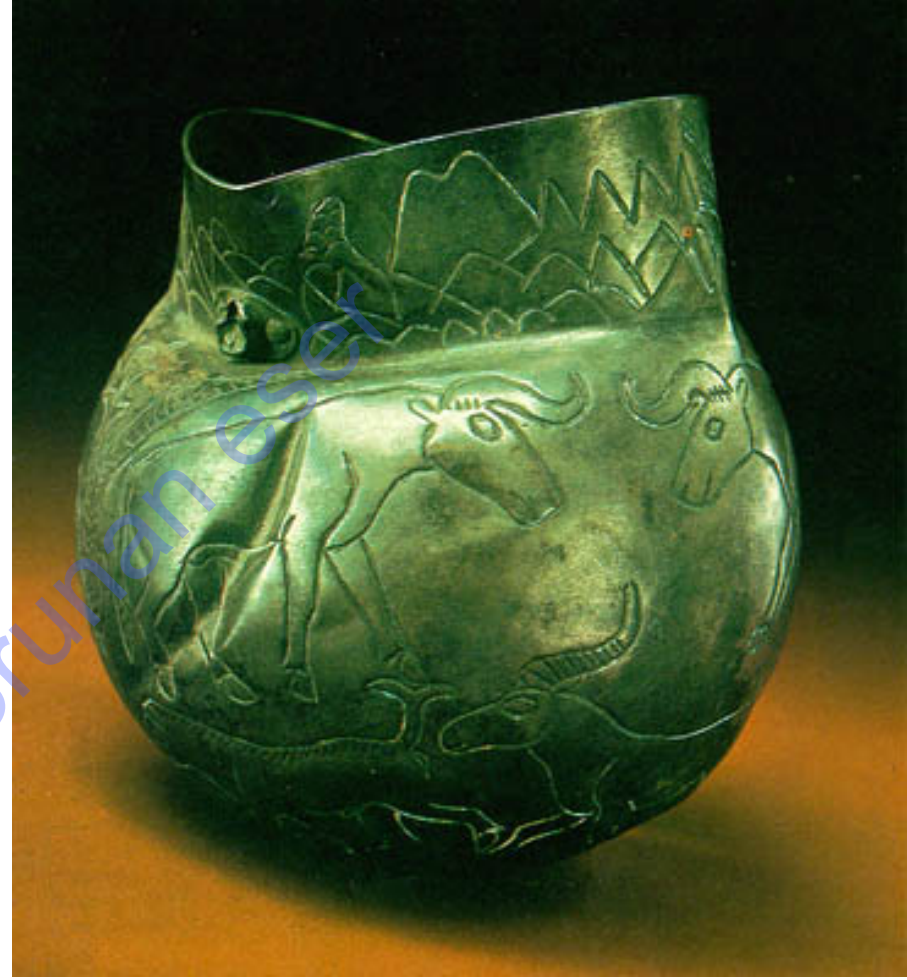

1

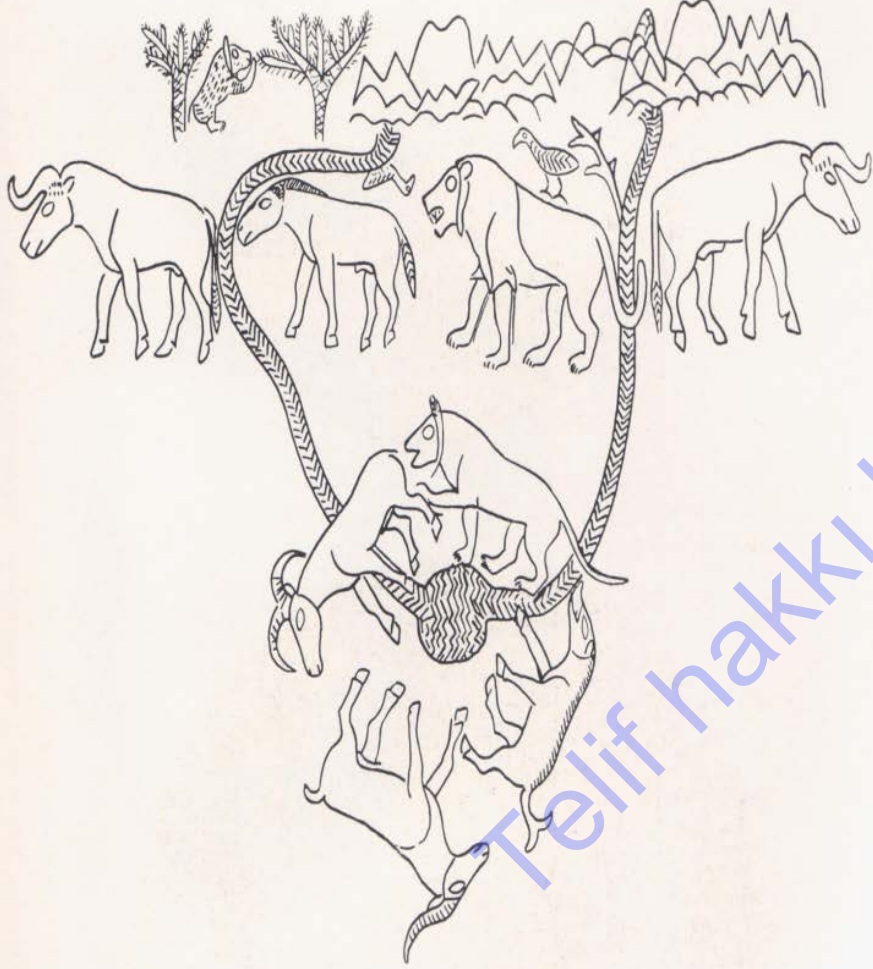
2

Tafel XLVI. Erstes gravürenschnücktes Silbergefäß aus Maikop, ungefähr 10 cm hoch.

Diğer tasvirli gümüş kap, M.Ö.
III. Binin Ortası, yük. 9.6 cm

İkinci vazoda, bazı süs motiflerinin yanı sıra, dağ manzarası ve iki nehir arasında, bir boğaya ve keçiye saldıran aslandan oluşan kompozisyon ortaya çıkar.

Tafel XLVII. Aufgerollter Schmuck des ersten Silbergefäßes aus Maikop,
Breite 27,5 cm.

Tafel XLV. Erstes gravürengeschmücktes Silbergefäß
aus Maikop, ungefähr 10 cm hoch.

Telif hakkı korunan eser

Metal kaplar

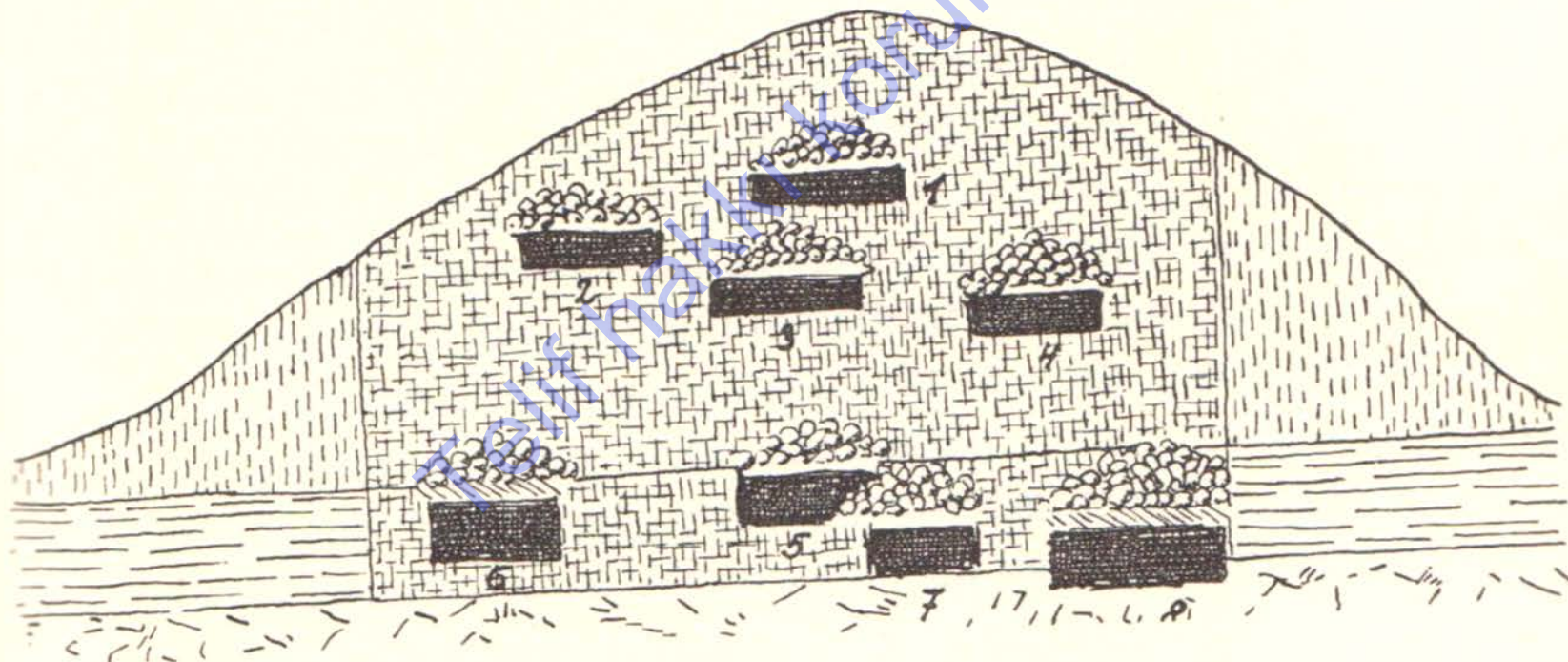

Abb. 22. Tri Kamnja Kurgan 4 bei Kislovodsk.

KURGANLAR

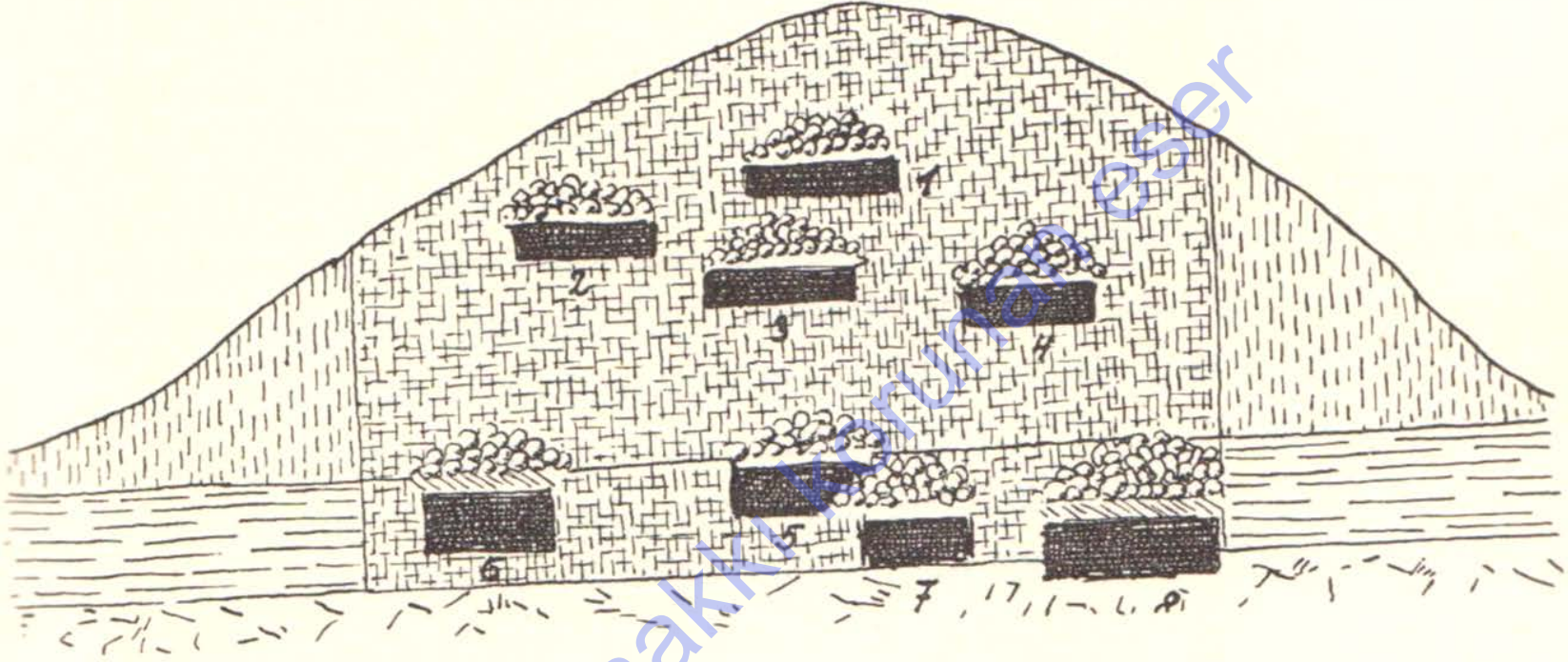
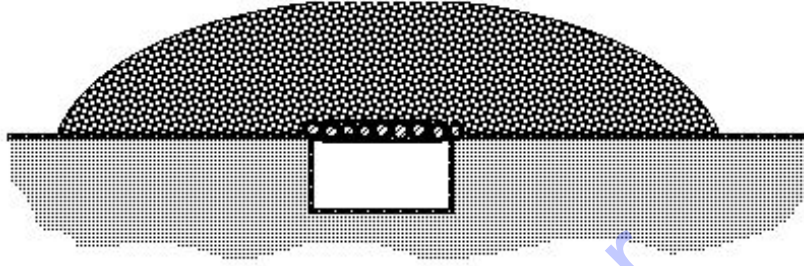

Abb. 22. Tri Kamnja Kurgan 4 bei Kislovodsk.

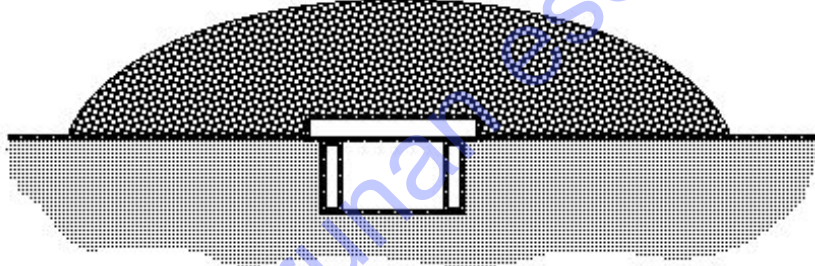
- Kayakent mezar türü olarak kurgan kesiti. Toplam 8 kurgan bir arada tespit edilmiştir. ETÇ

Kurgan türü mezarların çeşitli türleri vardır.

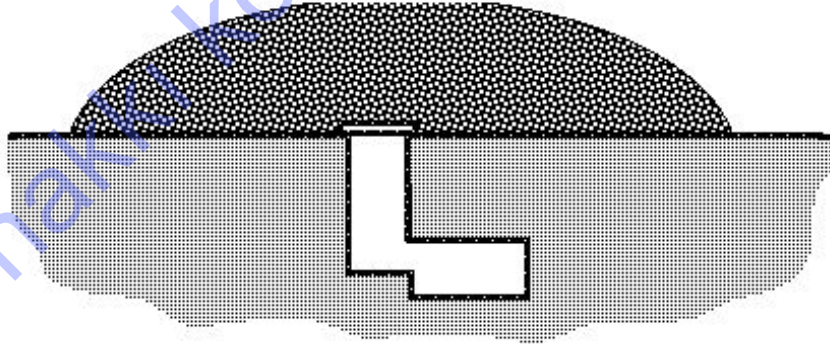
Kourgane à fosse

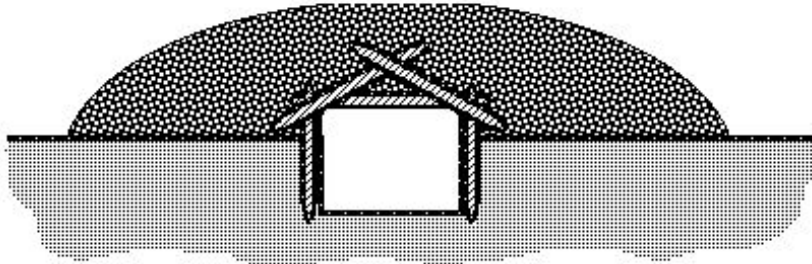
Kourgane à ciste

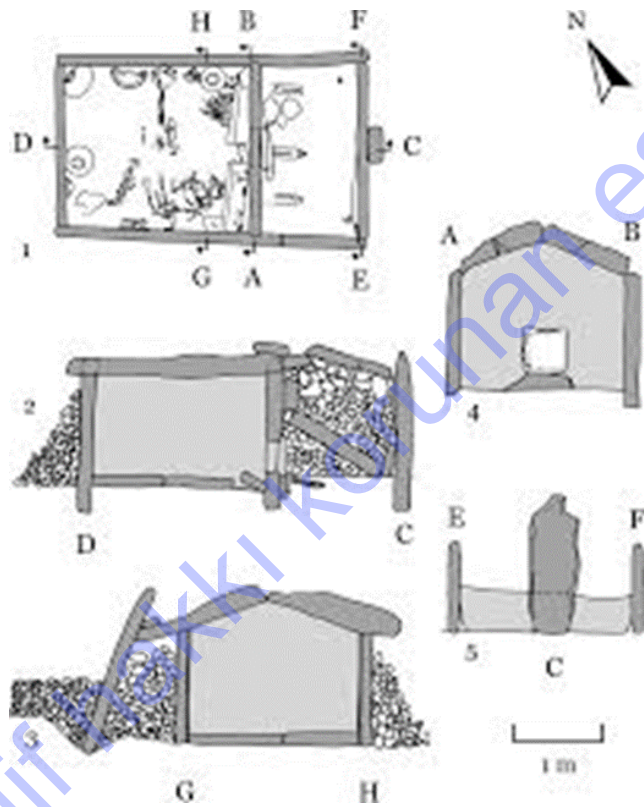

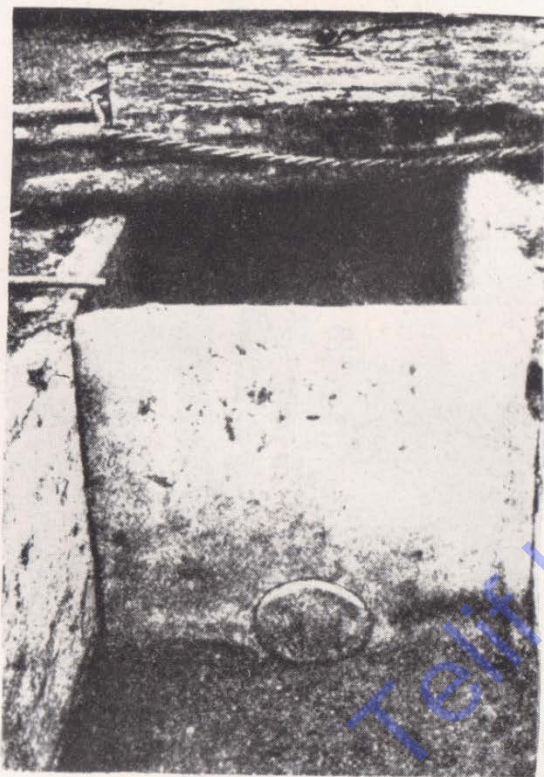
Kourgane à catacombe

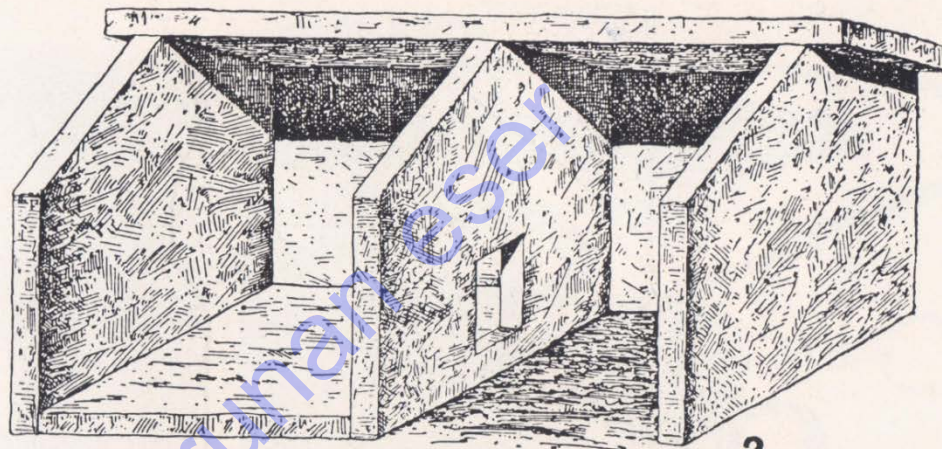
Kourgane à charpente

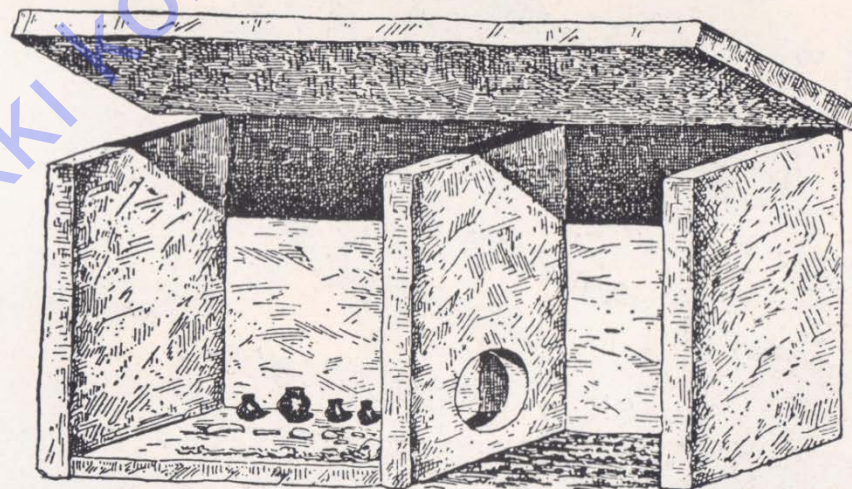

1

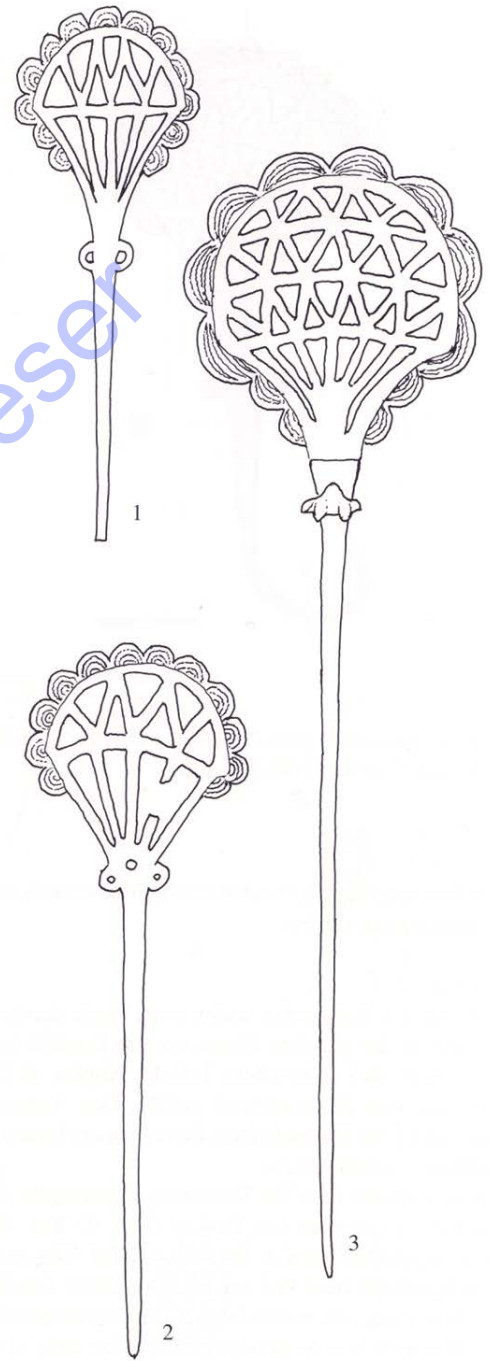
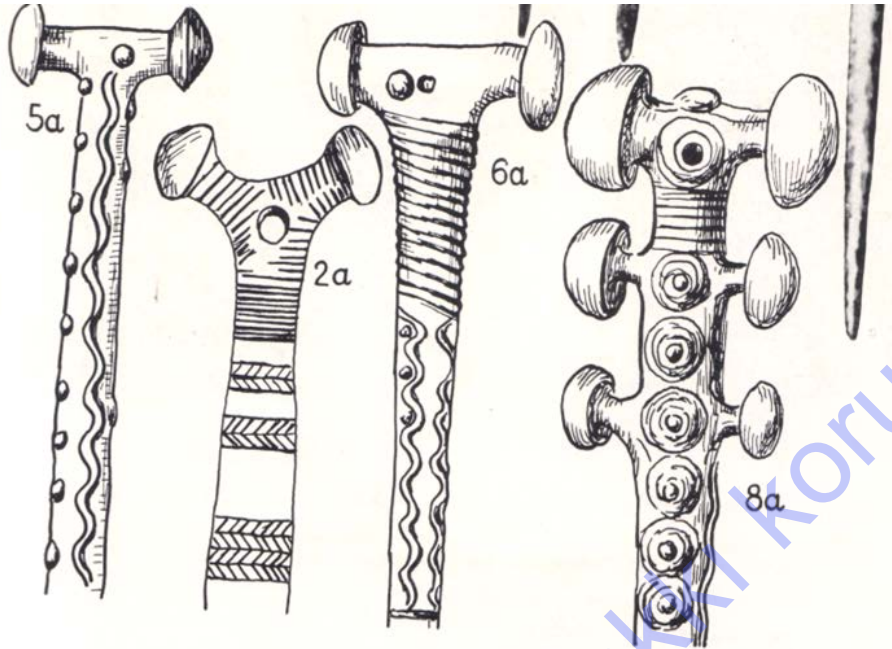
2

3

Tafel XXXV. Kurgan bei Novosvobodnaja-Carskaja.

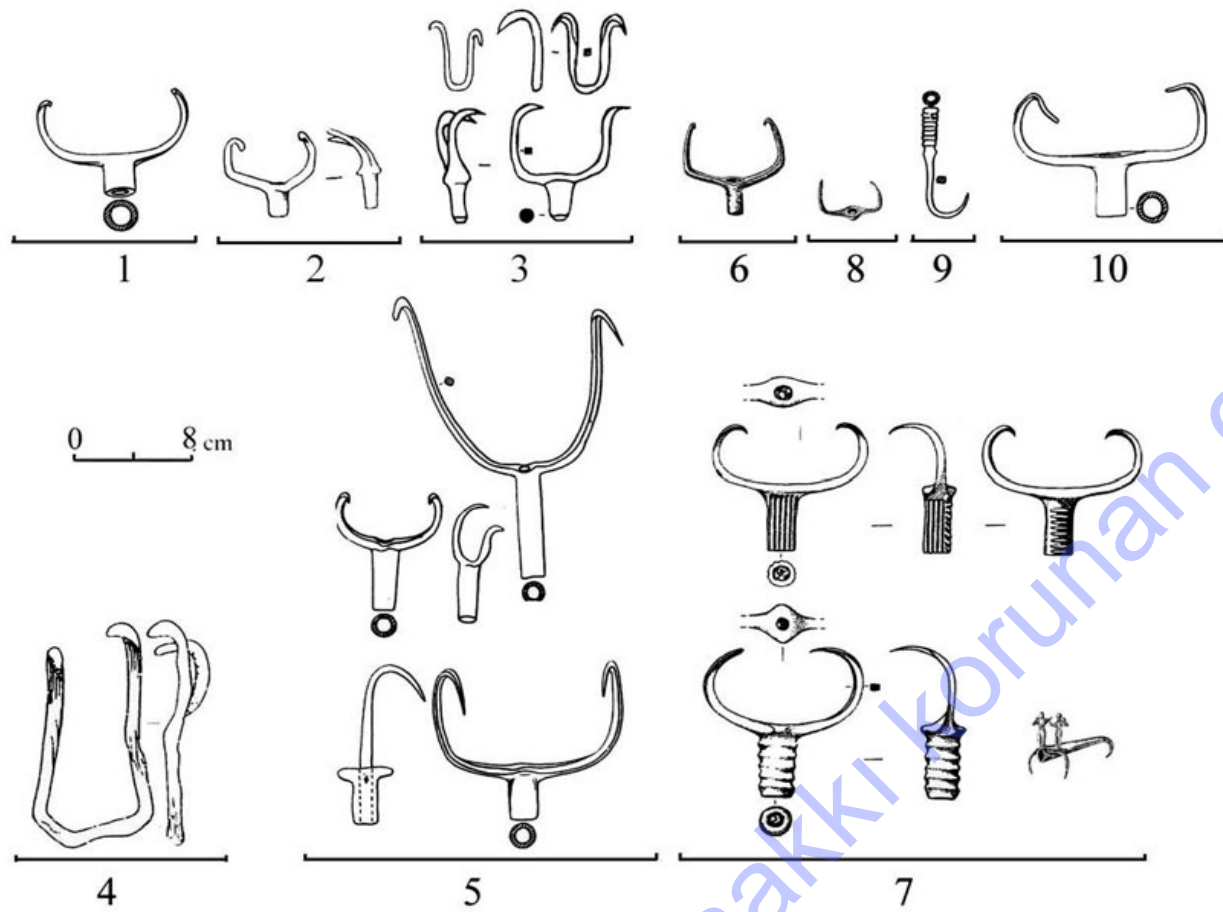
1, 3 Dolmen II, 2 Dolmen I.

Telif hakkı korunan eser

Arsenikli bakırdan boğa boynuzu sembolleri, Novosvobodnaya Kurganından, Kuban Bölgesi, Maykop Kültürü, M.Ö. III. Binin ortası, yük. 8.5-10.5 cm, gen. 10 cm, delik çapı 2-1.6 cm

Kuzey Kafkasya: , Maikop kültürüne (2. safha) ait yerleşimlerden boynuz semboller: 1- Bamut , 2- Chegem I, 3- Chegem II, 4- Dag-Ogni, 5- Kuban area , 6- Makhocheskaja 7- Novosvobodnaja, 8- Psebaj, 9- Timachevsk, 10- Vozdvizhenskaja (Chernykh 1966: 100).

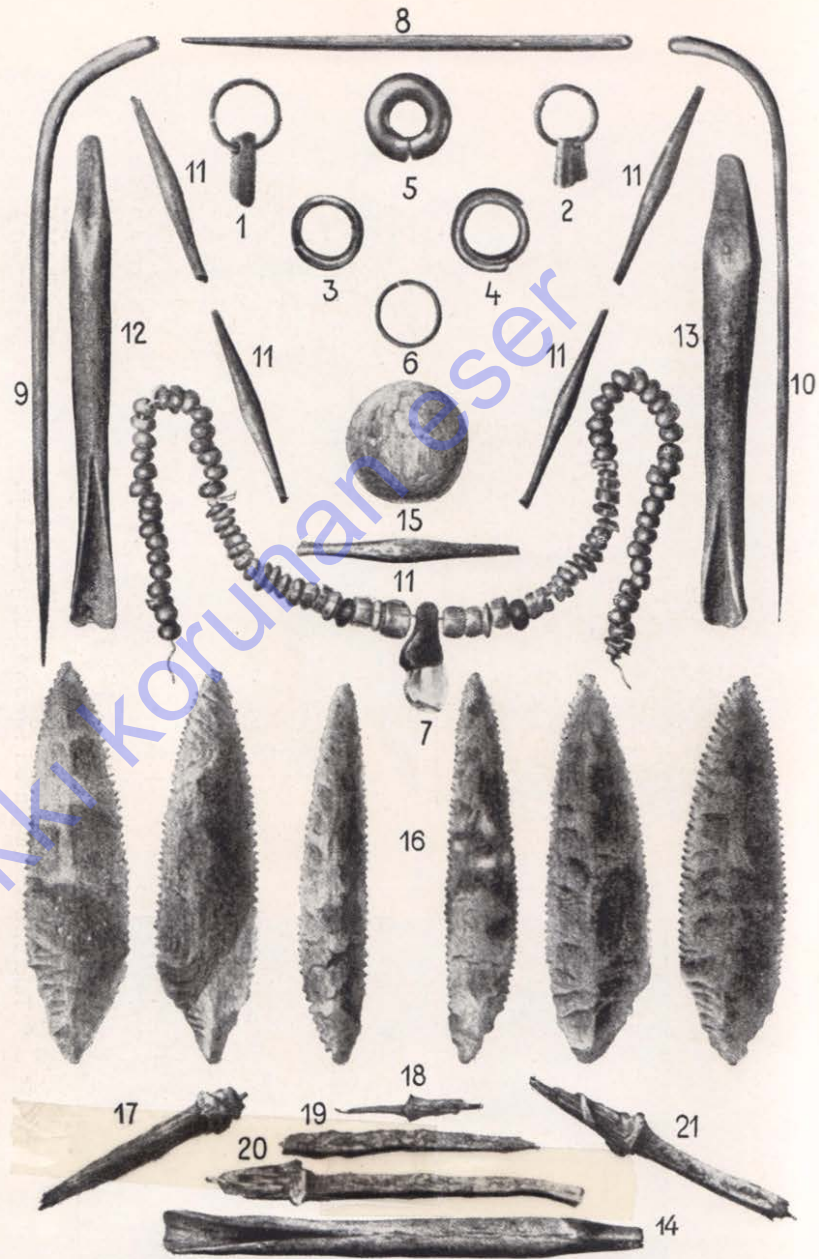
Altın süs eşyaları, Novosvobodnaya Kurganından, Kuban Bölgesi, Maykop Kültürü, M.Ö. III. Binin ortası. Adige Cumhuriyeti Ulusal Müzesi- Maikop.

Telif hakkı korunmaktadır

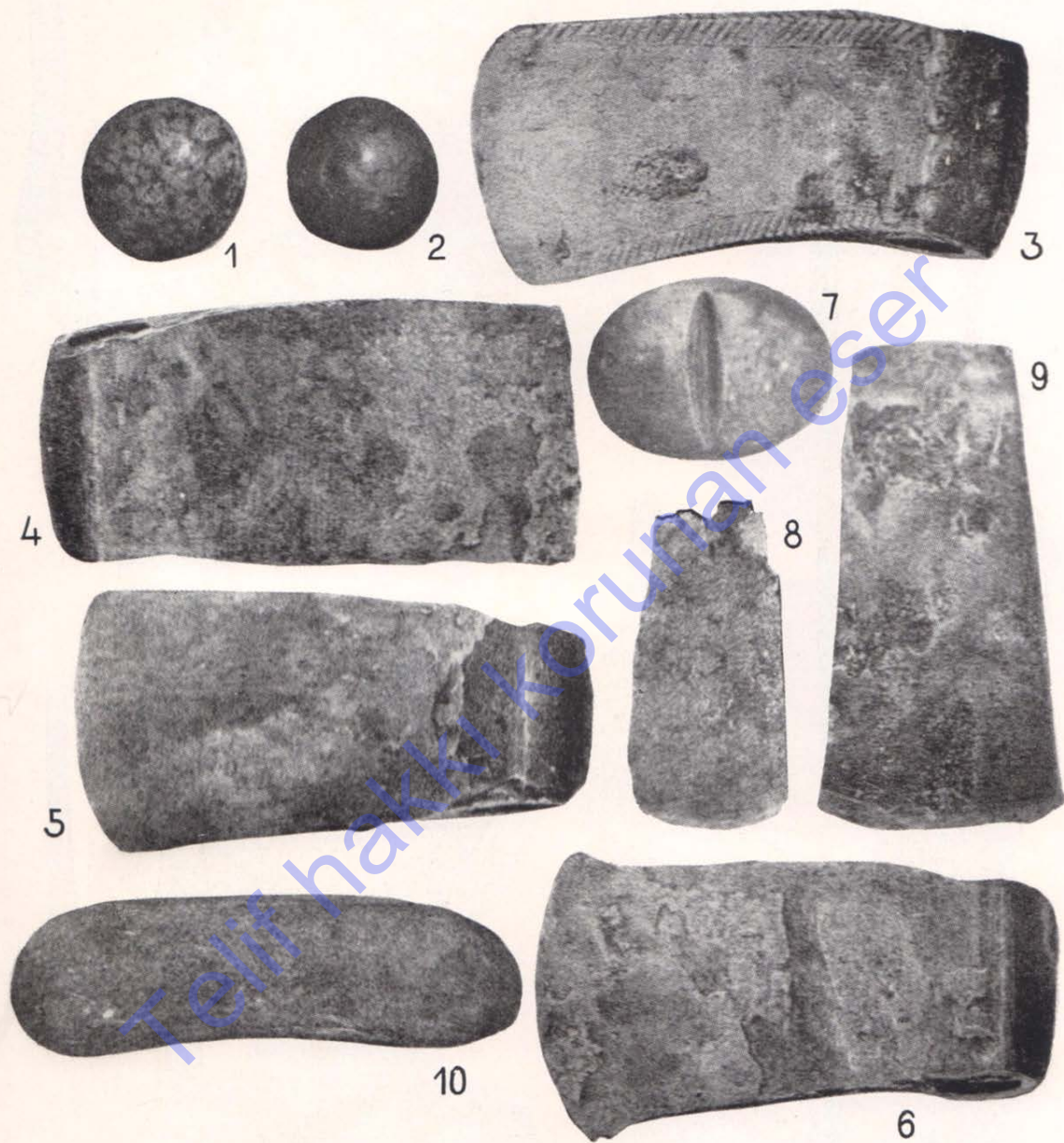
Telif hakkı korunan eser

Novosvobodnaja-Carskaja,

Tafel XXXVI. Beigaben aus dem Dolmen I von Novosvobodnaja-Carskaja, 11/19.

1, 2 Goldohrringe mit Steinhängsel, 3, 4 Goldohrringe aus Spiraldraht, 5 massiver Goldohrring, 6 dünner Goldohrring, 7 Gold-, Silber-, Karneolperlen und ein Kristallhängsel in dünner Goldfassung, 8 Goldnadel mit Ohr, 9, 10 Silbernadeln mit umgebogenem Oberteil und Loch, 11 Silberanhängsel, 12-14 Hohlmeißel, 15 Schleuderkugel aus Kalk, 16 gezähnte Feuersteinspitzen, 17-21 Kupferstifte zum Aufsetzen von Lanzenspitzen.

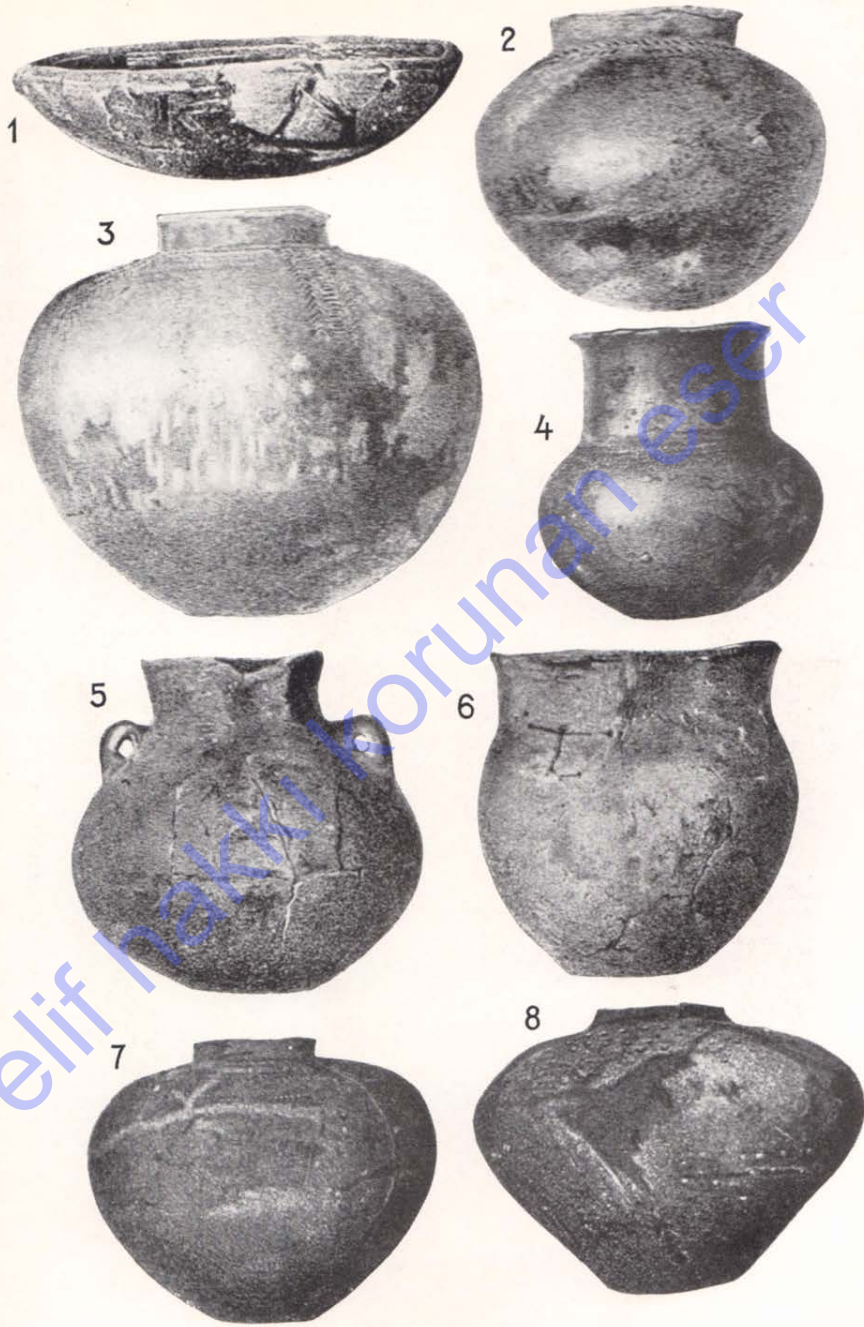
Tafel XXXVII. Grabbeigaben aus Dolmen I (3–6, 7, 9) und Dolmen II (1, 2, 8, 10)
von Novosvobodnaja-Carskaja, 11/20.

1, 2 Schleuderkugeln, 3–6 kupferne Lochäxte, 7 ovaler Stein mit Einkerbung, 8 Bruchstück einer kupfernen
Flachaxt, 9 kupferne Flachaxt, 10 Schleifstein (11/40).

Tafel XXXVIII. Grabbeigaben aus Dolmen I (1, 3–6, 8) und Dolmen II (2, 7, 9)
 von Novosvobodnaja-Carskaja ungefähr 1/2 (1, 4, 5), 9/16 (2, 3, 6–9).

1 Kupfergefäß mit Stiel, 2 Feuersteinpfeilspitzen, 3, 4 Kupfergabeln, 5, 6 kupferne Dolchklingen,
 7 Kupferdolch mit Griff, 8 kupferne Lanzenspitze, 9 Kupferstift zum Aufsetzen von Lanzenspitzen.

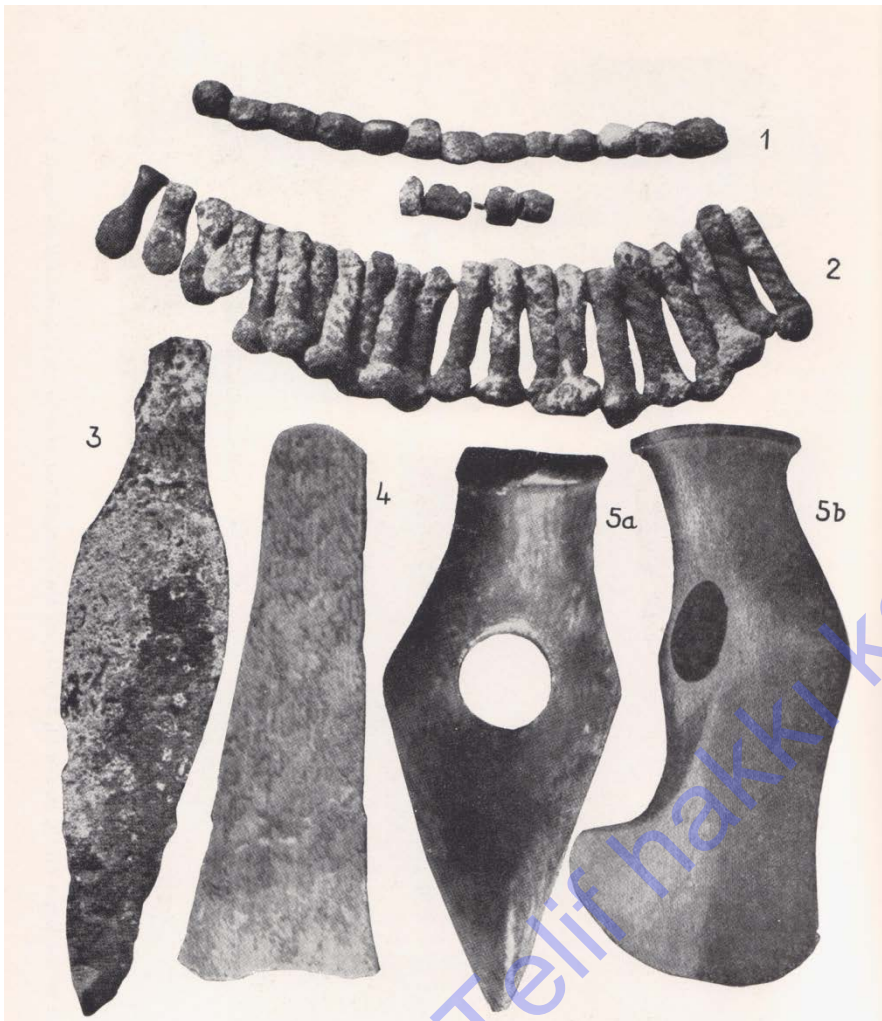
Tafel XXXIX. Keramik aus Dolmen I (1, 5-8) und Dolmen II (2-4) von
 Novosvobodnaja-Carskaja.

1=21.4 cm obere Breite, 2=22 cm hoch, 3=29 cm hoch, 4=14.5 cm hoch, 5=16 cm hoch,
 6=17 cm hoch, 7=19 cm hoch, 8=20 cm hoch.

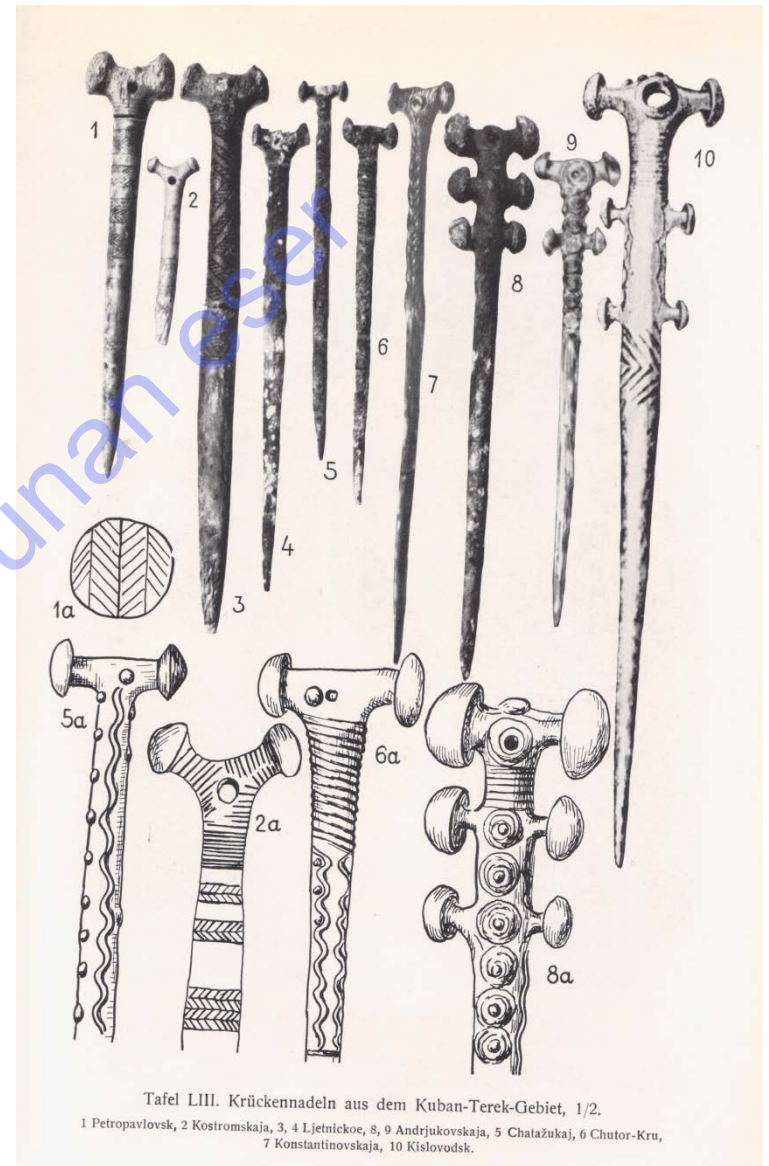
1 Metallfunde der Majkop-Kultur. 1. Majkop, Hauptbestattung; 2. Sadki; 3. Ust` Džegut; 4. Bamut, osvobodnaja, Hügel 31. (1.-6. Kupferlegierung, nach Munčaev 1994).

bb. 9 Metallfunde der Majkop-Kultur. 1. Bamut; 2., 3. Novosvobodnaja, Hügel 31; 4., 6. Majkop, Hauptbestattung Kizburun. (1.-6. Kupferlegierung, nach Munčaev 1994).

Tafel LII. Beigaben aus dem zweiten Grab der „Spitzkugel“ bei Konstantinovka.

1 Kupferperlen, 1/1, 2 kupferne Anhängsel, 1/1, 3 kupferne Lanzen spitze oder Dolchklinge mit Schaftzunge, 2/3, 4 kupferne Flachaxt, 2/3, 5a, 5b Knaufhammer aus Nephrit, 2/3.

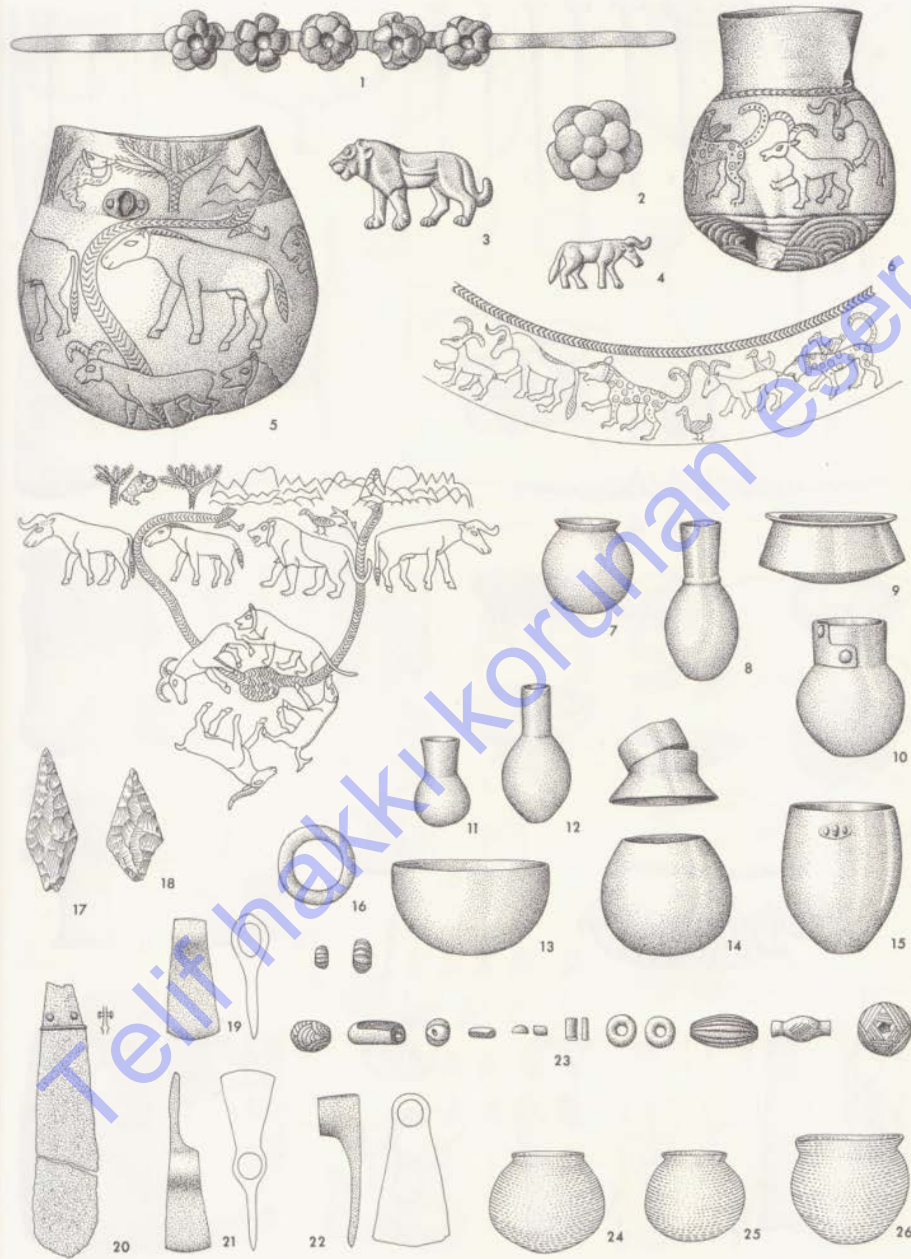

Tafel LIII. Krückennadeln aus dem Kuban-Terek-Gebiet, 1/2.

1 Petropavlovsk, 2 Kostromskaja, 3, 4 Ljetnickoe, 8, 9 Andrjukovskaja, 5 Chatažukaj, 6 Chutor-Kru, 7 Konstantinovskaja, 10 Kislovodsk.

A Maikop [1098] (vgl. Taf. 687); B. C. Novosvobodnaja [1105], Kurgane 1 und 2 (nach F. Hančar).
 A 2-5. B 13 M. ca. 1:2; B 2. 25. 27 M. 1:4; 3-12. 14-24. 26. 28-33. C 3-6 M. ca. 1:3; B 34 M. 1:20; 35. C 1
 M. 1:7; B 36 M. 1:10; C 2 M. 1:11

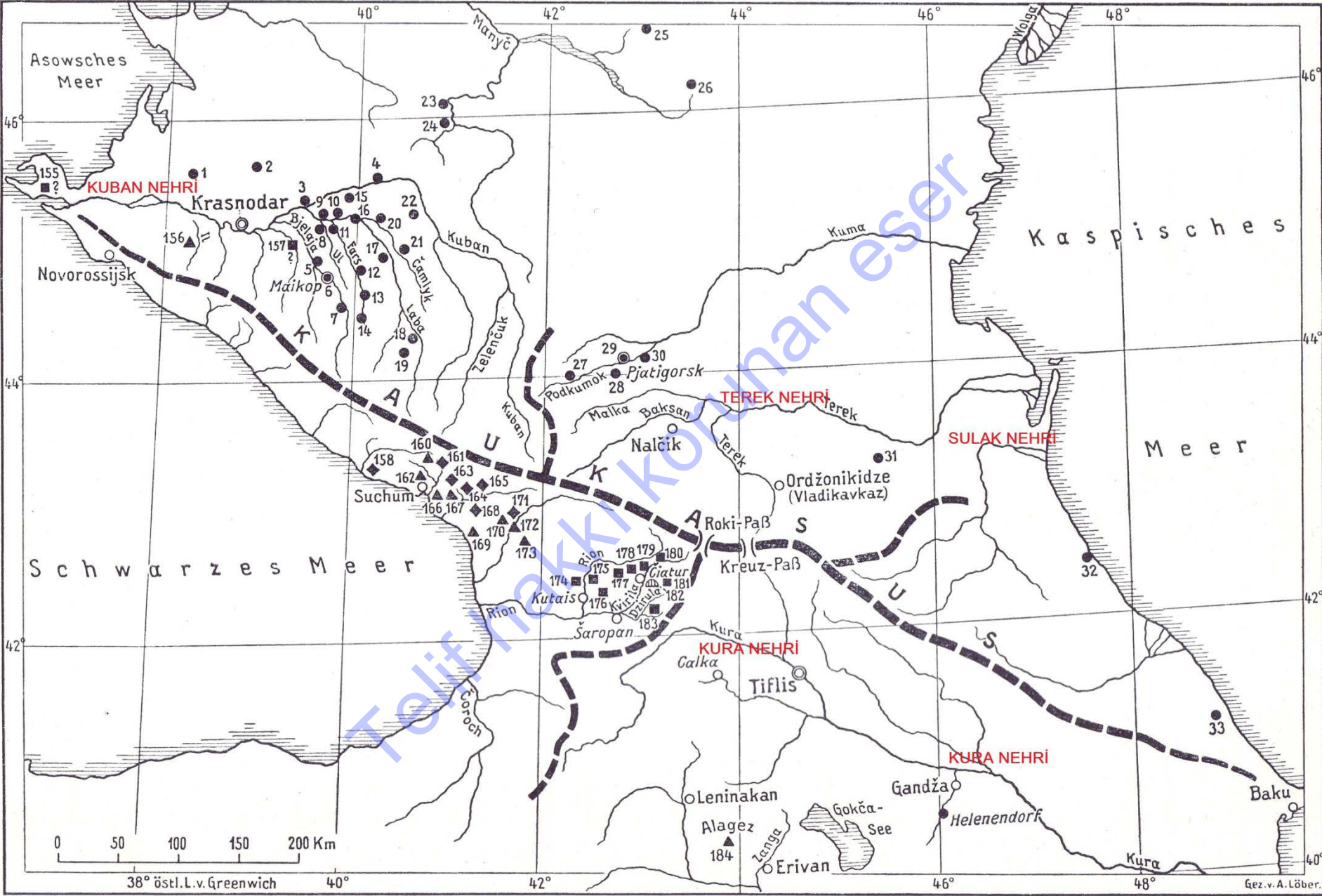

Maikop [1098] (vgl. Taf. 686, A), 5-7. 10-13. 15 Silbergefäße, 8. 9 Goldgefäße, 14 Steingefäß, 24-26 Tongefäße
(nach F. Hančar).

1. 6. 15 M. ca. 1:3; 2-4. 17. 18 M. ca. 2:3; 5. 16. 23 M. 1:2; 7. 9. 14 M. ca. 1:3; 8. 13. M. ca. 1:4; 10-12 M. ca. 1:5; 20 M. 1:7; 24-26 M. 1:11

- 2010 yılında 4620 m ve 7920 m arasında, Kuban Nehri ve Nalçık arasındaki 60 kilometre boyunca uzanan, yaklaşık 200 Tunç Çağı yerleşimi tespit edildi.

Telif hakkı © Arınhan Esat

38° östl. L.v. Greenwich 40° 42° 46° 48°

Gez. v. A. Löber.

Maikop mezarı, yüksek sanat eserlerini birleştiren bir kompleks sunar. Buradaki daha eskiden bilinen çakmaktaşı aletler ve yeni bakır aletlerin kalitesi, Kafkasya tarihinde yeni bir çağın ortaya çıktığının habercisidir. Bu, güneydeki daha gelişmiş toplumlarla iş yapan zengin bir hayvan yetiştiricisi kabilesi şefinin mezarıydı. Burada bulunan nesnelere birçoğu dış üretimi gösteriyor kuşkusuz: gümüş vazolardaki ve aslanları ve boğaları gösteren altın plaklardaki tasarımlar, Yakın Doğu kültürleriyle olan bağlantıya şahitlik ediyor. Boncuklar egzotik malzemelerden yapılmış: akik ve turkuaz, Transkafkasya ve İran'dan, Orta Asya'dan gelen lapis lazuli.

Böylece, Maikop cenaze töreni, bir grup çoban grubu ve daha sofistike komşuları arasındaki değişimin canlı bir resmini verir: güneye ve güneybatıya sürülen sığır karşılığında Kuzey Kafkasya kabileleri değerli nesnelere aldı. Bu kurgan, Kalkolitik Dönem'de ilk kez başlayan Kuzey Kafkasya'da yaygın bir kültürü karakterize ediyor.

Maikop kurganının diğer bölgelerle bağlantılı eserleri vardır. Yakın Doğu: tarih, karakter ve genel görünümde, Hitit devletinin oluşumundan önce gelen Anadolu'daki Alaca Höyük'te ünlü kral mezarları ve Suriye'nin kuzeyindeki Til-Barsip'teki büyük mezarlık ile karşılaştırılabilir. Daha güneyde zengin mezarlar vardı. Örneğin Mezopotamya'da Sümer kenti Ur'da kazılan kral mezarları.

KAYNAKÇA

Chernykh, E.N. (1992), Ancient Metallurgy in the USSR. The Early Metal Age. Cambridge, Cambridge University Press.

TTK

Hancar, F., 1937, Urgeschichte Kaukasiens. TTK

Ünal, A., 2002, “Eskiçağ’da Kafkasya ve Anadolu: Neolitik Çağdan Geç Tunç Çağı Sonuna Kadar (M.Ö. 5500-1150) Anadolu ve Kafkasya İlişkileri”, Kuban –Maykop Kültürleri ile Eski Anadolu Kültürlerinin İlişkileri (Kaf-Der Çorum Paneli Tebliğleri) s. 3-33.

DTCF kütüphanesi

Rova, E., 2007, «The chronology of the Maikop culture in the Northern Caucasus: changing perspectives», AJNES/ Armenian Journal of Near Eastern Studies, II, 7-39. [Internet pdf](#)

Sagona, A. (2017), The Archaeology of the Caucasus: From Earliest Settlements to the Iron Age (Cambridge World Archaeology). Cambridge: Cambridge University Press. [DTCF](#)

kütüphanesi